

Koulujen erilaiset käytännöt maahanmuuttotaustaisten oppilaiden koulupolulla - KIEPPI-toimenpideohjelman loppuraportti

5.3 Opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyössä paljon kehitettävää

Keskeisiä tuloksia

- Opettajien kokemukset perehdytyksestä, tuesta työn tekemiseen sekä mahdollisuuksista tehdä yhteistyötä muiden opettajien kanssa vaihtelevat. Varsinkin oman äidinkielen opettajat kaipaavat lisää tukea parantaakseen opetustaan.
- Opettajien yhteistyö edellyttää toimivia koulun rakenteita, resursseja sekä tukea koulun johdolta.
- Yhteisopettajuuden haasteena on usein opettajien erilaiset mahdollisuudet ja valmiudet yhteistyöhön.

Oman äidinkielen opetuksen opettajilla ja valmistavan opetuksen opettajilla on erilaiset kokemukset perehdytyksestä ja tuesta työn tekemiseen. Oman äidinkielen opettajille ei ole aina riittävästi tukea eikä heitä ole perehdytetty riittävän hyvin työhön. Suuri osa heistä toivoo lisää tukea työnantajalta tai muilta opettajilta, jotta he voisivat parantaa opetustaan. Valmistavan opetuksen opettajat taas kokevat saavansa riittävästi tukea koulun muilta aikuisilta.² Ero voi johtua siitä, että oman äidinkielen opettajia ei tunneta yhtä hyvin kouluyhteisöissä, koska he saattavat työskennellä osa-aikaisesti, useassa eri koulussa tai ilta-aikaan.

Suurin osa valmistavan opetuksen opettajista tekee viikoittain yhteistyötä luokan-, aineen-, erityis- sekä S2-opettajien kanssa. Yhteistyötä tehdään harvemmin muiden valmistavan opetuksen opettajien tai samassa koulussa työskentelevän oman äidinkielen opettajan kanssa. Oman äidinkielen opettajista noin joka kolmas tekee kuukausittain tai lukuvuosittain yhteistyötä valmistavan opetuksen opettajan tai muiden samaa kieltä opettavien kanssa. Yhteistyössä toistuvat kaikilla samat teemat. Se on yleensä oppilaiden tuen tarpeisiin, erilaisiin opetustapoihin tai arviointiin liittyvää keskustelua, opetusmateriaaleihin ja opetukseen liittyvien vinkkien jakamista tai oppilaan perusopetukseen integroinnin suunnittelua. Sen esteenä on yleensä yhteisen ajan tai paikan löytyminen.²

Valmistavan opetuksen opettajan työssä olennaista on yhteistyö muun muassa luokan- ja/tai aineenopettajan, suomi tai ruotsi toisena kielenä -opettajan ja laaja-alaisen erityisopettajan kanssa^{2,7}. Suurin osa rehtoreista pitää tärkeänä ja hyvin toteutettavissa olevana opetushenkilöstön yhteistyötä siirtymävaiheissa⁶. Perusopetuksen integraatiotunnit suunnitellaan tavallisesti valmistavan opetuksen opettajan ja integraatiotuntia opettavan aineenopettajan yhteistyössä, tavoitteena muun muassa tukea oppiaineen sisältöjä. Näissä tilanteissa valmistavan opetuksen opettaja on oppilaan taustan ja taitojen asiantuntija.

Aineenopettajalla puolestaan on tiedonalakohtainen tieto opiskeltavista sisällöistä, työskentelytavoista sekä oman tiedonalansa kielestä.⁷ Tämän vuoksi aineenopettajan ja valmistavan opetuksen opettajan välinen yhteistyö on tärkeää tekstitaitojen kehittämisessä ja integraation tukemisessa⁸.

Integraatiojärjestelyitä tukevat toimintatavat, joissa opettajat suunnittelevat yhdessä esimerkiksi sitä, mitä tiedonalakohtaisia sisältöjä pohjustetaan valmistavan opetuksen ryhmässä ennen integraatiotunteja. Integraatiotuntien järjestäminen edellyttää yhteistyöhalukkuutta aineenopettajilta sen toteutusmuodosta riippumatta. Esimerkiksi yhteisopettajuustunti vaatii, että valmistavan opetuksen opettaja ja aineenopettaja tekevät yhteistyötä suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Näissä tilanteissa molemmat oppivat toisiltaan.⁷ Myös pysyvät koulun käytännöt, johdon linjaukset ja oppilaat tuntevat opettajat tukevat opetushenkilöstön välistä yhteistyötä^{6,7}. Usein vaihtuvilla opettajilla kuluu aikaa koulun käytänteisiin ja oppilaisiin tutustumiseen⁶.

Samanaikaisopettajuus on usein yläkouluissa haastavaa, sillä kaikilla opettajilla ei ole aikaa, halukkuutta tai pedagogisia taitoja siihen⁶. Opettajat ja rehtorit toivovat kouluihin enemmän muuta kuin suomea tai ruotsia ensikielinsä puhuvaa henkilöstöä sekä monikielisiä ohjaajia tukemaan opettajien työtä^{6,7}. Opettajien yhteistyön tukemiseksi KIEPPI-toimenpideohjelman ohjausryhmä suosittelee kouluihin, joissa on paljon maahanmuuttotähtisiä oppilaita, palkattavan kieli- ja kulttuuriryhmien opettajia (ks. liite 2). Heidän avullaan voidaan tukea esimerkiksi samanaikaisopettajuutta, kielitietoisia opetustapoja sekä S2-opetusta.